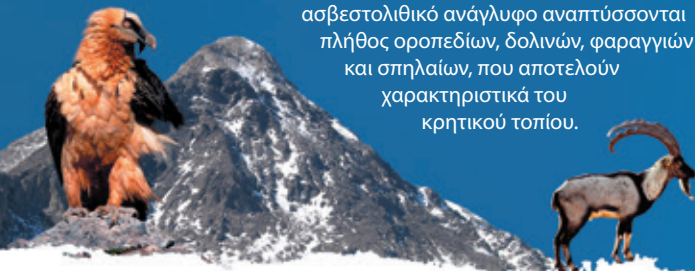

ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΕΝΔΟΧΩΡΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΖΩΝΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η Κρήτη χαρακτηρίζεται από τους τρεις κύριους ορεινούς όγκους της (Λευκά Όρη, Ψηλορείτης και Δίκτη), που αποτελούν κυρίως ασβεστολιθικές οροσειρές με ποικιλία οικοτόπων και μεγάλη βιοποικιλότητα. Στο έντονα καρστικοποιημένο ασβεστολιθικό ανάγλυφο αναπτύσσονται πλήθος οροπεδίων, δολινών, φαραγγιών και σπηλαίων, που αποτελούν χαρακτηριστικά του κρητικού τοπίου.

Οι οροσειρές αυτές καλύπτονται από διάσπαρτα και σχετικά αραιά δάση με πεύκα (*Pinus brutia*), κυπαρίσσια (*Cupressus sempervirens*), πρίνους (*Quercus coccifera*) και σφενδάμια (*Acer sempervirens*) έως και τα 1.700μ. υψόμετρο. Κοντά στις κορυφές η κυρίαρχη βλάστηση είναι τα οροφρύγανα, ενώ οι γκρεμοί και οι πλαγιές των φαραγγιών καλύπτονται από χασμόφυτα, τα περισσότερα από τα οποία είναι ενδημικά είδη της Κρήτης.

Στις χαμηλότερες οροσειρές του κεντρικού και ανατολικού τμήματος του νησιού, η βλάστηση διαφοροποιείται. Πιο χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των Αστερουσιών, της Θρυπτής, του Ορνού και των Σητειακών Ορέων, στις βόρειες πλαγιές των οποίων κυριαρχούν τα φρύγανα, ενώ στις νότιες τα αραιά πευκοδάση. Αντίστοιχα, στα χαμηλά βουνά της δυτικής Κρήτης, εκτός των φρύγανων, έντονη είναι και η παρουσία μακκίας βλάστησης με κουμαριές (*Arbutus* spp.), σχίνους (*Pistacia lentiscus*) και άλλα μεσογειακά είδη, καθώς και δενδρωδών συστάδων από πρίνους (*Quercus coccifera*).

Το έντονο γεωλογικό ανάγλυφο που αναπτύσσεται κατά μήκος του νησιού έχει δημιουργήσει μια σημαντική ποικιλία βιοτόπων ευνοϊκών για την ορνιθοπανίδα (120 είδη), οι οποίοι φιλοξενούν σπάνια αρπακτικά πουλιά όπως το όρνιο (*Gyps fulvus*), ο γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), ο σπιζαετός (*Aquila fasciata*), ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*) και ο πετρίτης (*Falco peregrinus*). Επίσης είναι σημαντικοί τόποι για την ανάπαυση και τροφοληψία πολλών μεταναστευτικών ειδών.

Σπάνια ενδημικά και στενοενδημικά ασπόνδυλα ζώα απαντώνται σε όλο το νησί.

Στα μεσαία και χαμηλά υψόμετρα εξαπλώνονται διάσπαρτοι οι πληθυσμοί των θηλαστικών (35 είδη), των ερπετών και αμφιβίων (15 είδη) της κρητικής φύσης.

ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ, ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Τελείως διαφορετική εικόνα παρουσιάζουν οι θεσμοθετημένες παράκτιες και υγροτοπικές περιοχές του Δικτύου NATURA 2000. Οι χαμηλές βραχώδεις εκτάσεις, καλυμμένες κυρίως με φρύγανα, εναλλάσσονται με μεγάλα μήκους παραλίες (ιδανικές θέσεις ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*), στις οποίες κυριαρχούν φυτά της άμμου, ανθεκτικά στην αλατότητα (αλόφυτα). Στους απότομους ασβεστολιθικούς γκρεμούς αναπτύσσονται πολλά χασμόφυτα, συχνά ενδημικά, ενώ στις ενάλιες σπηλιές βρίσκει ακόμα καταφύγιο η φώκια *Monachus monachus*. Τα ποτάμια στα δυτικά και οι χείμαρροι στα ανατολικά διαμορφώνουν μικρές ή μεγαλύτερες εκβολικές ζώνες με πλούσια υδρόφιλη παράχθια βλάστηση, ιδανική για τη φιλοξενία σπάνιων υδρόβιων πουλιών και χαρακτηριστικών οικοτόπων όπως τα φοινικοδάση με φοίνικα του Θεόφραστου (*Phoenix theophrasti*).

Μεγάλης αισθητικής και βιολογικής αξίας είναι οι δορυφορικές νησίδες της Κρήτης, όπου εκτός των χαρακτηριστικών ελληνικών και κρητικών φυτικών ειδών συναντώνται βορειοαφρικάνικα είδη που προστατεύονται από τη νομοθεσία. Σημαντικοί οικοτόποι που συναντάμε στις περισσότερες από τις νησίδες αυτές, είναι οι δενδρώδεις διαπλάσεις ειδών αρκεύθου (*Juniperus* spp.), που αναπτύσσονται στις αμμώδεις και βραχώδεις παραλίες καθώς και τα εκτεταμένα θαλάσσια

λιβάδια ποσειδωνίας (*Posidonia oceanica*) περιμετρικά των ακτών τους, ενώ στα απόκρημνα βράχια τους αναπαράγεται το 12,75% του παγκόσμιου πληθυσμού του μαυροπετρίτη (*Falco eleonorae*).

ΑΠΕΙΛΕΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000 ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Οι σοβαρότερες απειλές που αντιμετωπίζουν οι προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη διαφέρουν από τόπο σε τόπο. Οι κυριότερες είναι η ερημοποίηση λόγω υπερβόσκησης και πυρκαγιών, η λαθροθηρία, οι ανεξέλεγκτες διανοίξεις δρόμων, η χωροθέτηση μεγάλων επενδύσεων χωρίς σχεδιασμό (π.χ. Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σε βιομηχανική κλίμακα), η αυθαίρετη δόμηση, η αστικοποίηση και ο μαζικός τουρισμός ειδικά στις παράκτιες περιοχές.

Από όλες τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη, η μόνη που διαθέτει Φορέα Διαχείρισης είναι αυτή των Λευκών Ορέων, ενώ όσα Διαχειριστικά Σχέδια έχουν εκπονηθεί από φορείς της Κρήτης δεν έχουν ακόμα τεθεί σε εφαρμογή. Τα περισσότερα από αυτά χρειάζονται πλέον επικαιροποίηση, ενώ οι όποιες προσπάθειες διατήρησης και προστασίας προσκρούουν αρκετά συχνά στις πληθυσμιακές και αναπτυξιακές απαιτήσεις.

Το Έργο χρηματοδοτείται από το Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013, Άξονας Προτεραιότητας 7 «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής στην Περιφέρεια Κρήτης», στα πλαίσια της ενδεδειγμένης Πράξης «Ανάδειξη και Προώθηση των Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη», Κωδικός Πράξης (ΟΠΣ-ΕΡΓΟΡΑΜΑ) 380448, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και εθνικούς πόρους.

ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ, Π.Λ. Ελευθερίας, Τ.Κ. 71201 Ηράκλειο, Τηλ.: 2813410110, Fax 2813410150

Φύση σμιλεμένη από το χρόνο

Ζούμε μαζί της, την προστατεύουμε!

Ανάδειξη και Προώθηση των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

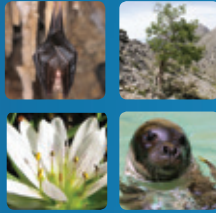

ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000

Η ανάγκη δημιουργίας ενός Δικτύου Προστατευόμενων Περιοχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέκυψε έπειτα από τη διαπίστωση της εξαφάνισης πολλών ειδών χλωρίδας και πανίδας και της αλλοίωσης και υποβάθμισης πολλών οικοτόπων. Άμεσος στόχος του Δικτύου NATURA 2000 είναι να προαχθεί η περιβαλλοντικά συμβατή ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας παράλληλα την οικονομική πρόοδο της κοινωνίας και την προστασία της βιοποικιλότητας, χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο η απασχόληση και η ευημερία των πολιτών.

Στην Ελλάδα, το Δίκτυο NATURA 2000 περιλαμβάνει 419 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ), όπως προέκυψαν από την εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που θεσπίζει Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) για τους οικοτόπους και την άγρια πανίδα (πλην πτηνών) και την αυτοφυή χλωρίδα, και την Οδηγία 2009/147/ΕΚ (προσαρμογή της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ) που θεσπίζει Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την άγρια ορνιθοπανίδα. Το δίκτυο καλύπτει το 27,2% της χέρσου και το 6,1% των χωρικών υδάτων της Ελλάδας, ενώ στην Κρήτη έχουν ενταχθεί 53 περιοχές που καλύπτουν το 30,6% της έκτασης του νησιού.

Δίκτυο NATURA 2000 στην Κρήτη

ΕΖΔ
ΖΕΠ
ΕΖΔ - ΖΕΠ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ					
A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓ.	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΚΤΑΡΙΑ	ΟΙΚ. ΠΡ.**
1	GR4310002	ΕΖΔ	Γιούχτας - Φαράγγι Αγίας Ειρήνης	716	
2	GR4310003	ΕΖΔ-ΖΕΠ	Νήσος Δία	1.188	
3	GR4310004	ΕΖΔ	Δυτικά Αστερούσια (από Αγιοφάραγγο έως Κόκκινο Πύργο)	2.651	9370
4	GR4310005	ΕΖΔ	Αστερούσια (Κόφινας)	16.174	1120, 9370
5	GR4310006	ΕΖΔ	Δίκτη: Ομαλός Βιάννου (Σύμη - Ομαλός)	3.940	3170
6	GR4310009	ΖΕΠ	Κρουσινάες - Βρωμιονερό Ίδης	7.877	
7	GR4310010	ΖΕΠ	Όρος Γιούχτας	4.119	
8	GR4310011	ΖΕΠ	Κορυφή Κούπα (Δυτική Κρήτη)	1.993	
9	GR4310012	ΖΕΠ	Εκβολή Γεροπόταμου Μεσαράς	685	
10	GR4310013	ΖΕΠ	Αστερούσια Όρη (Κόφινας)	2.864	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ					
A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓ.	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΚΤΑΡΙΑ	ΟΙΚ. ΠΡ.**
11	GR4320002	ΕΖΔ	Δίκτη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κράσι, Σελάκιο, Χαλασμένη Κορυφή	34.007	
12	GR4320003	ΕΖΔ	Νήσος Χρυσή	546	2250, 6220
13	GR4320004	ΕΖΔ	Μονή Καψά (Φαράγγι Καψά και γύρω περιοχή)	974	
14	GR4320005	ΕΖΔ	Όρος Θρυπητής και γύρω περιοχή	8.529	
15	GR4320006	ΕΖΔ	Βορειοανατολικό Άκρο Κρήτης: Διονυσάδες, Ελάσα και Χερσόνησος Σίδερο (Άκρα Μαύρο Μουρί - Βάι - Άκρα Πλάκα) και θαλάσσια ζώνη	13.073	1120, 1150, 6220, 9370
16	GR4320008	ΕΖΔ	Νήσος Κουφονήσι και παράκτια θαλάσσια ζώνη	805	1120, 6220
17	GR4320009	ΖΕΠ	Βορειοανατολικό Άκρο Κρήτης	3.760	
18	GR4320010	ΖΕΠ	Λάζαρος Κορυφή - Μαδάρα Δίκτης	13.158	
19	GR4320011	ΖΕΠ	Διονυσάδες Νήσος	532	
20	GR4320013	ΖΕΠ	Φαράγγι Σεληνάρι - Βραχάσι	2.313	
21	GR4320014	ΖΕΠ	Νοτιοδυτική Θρυπή (Κουφωτό)	1.617	
22	GR4320016	ΖΕΠ	Όρη Ζάκρου	3.914	
23	GR4320017	ΖΕΠ	Νήσος Κουφονήσι, γύρω νησίδες, νησίδες Καβάλλοι	480	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ					
A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓ.	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΚΤΑΡΙΑ	ΟΙΚ. ΠΡ.**
24	GR4330002	ΕΖΔ	Όρος Κέδρος	4.700	
25	GR4330003	ΕΖΔ	Κουρταλιώτικο Φαράγγι - Μονή Πρέβελη - Ευρύτερη περιοχή	3.643	1120, 9370
26	GR4330004	ΕΖΔ	Πρασιανό φαράγγι - Πατούς - Ρέμα Σφακούρακο - Παραλία Ρεθύμνου και Εκβολή Γεροπόταμου, Ακρωτήριο Λιανός Κάβος-Περιβόλια	13.121	1120, 6220
27	GR4330005	ΕΖΔ	Όρος Ίδη (Βορίζα, Γερανοί, Καλή Μαδάρα)	39.913	
28	GR4330006	ΖΕΠ	Σωρός - Αγκάθι - Κέδρος	8.129	
29	GR4330007	ΖΕΠ	Κουρταλιώτικο Φαράγγι, Φαράγγι Πρέβελη	7.595	
30	GR4330008	ΖΕΠ	Πρασιανό Φαράγγι	1.122	
31	GR4330009	ΖΕΠ	Όρος Ψηλορείτης (Νοτιοδυτικό Τμήμα)	10.632	

Οικότοποι προτεραιότητας (**):

1120: Λιβάδια ποσειδωνίας (*Posidonia oceanica*), **1150:** Παράκτιες λιμνοθάλασσες, **2250:** Θίνες των παραλίων με *Juniperus* spp., **3170:** Μεσογειακά εποχιακά τέλματα, **5230:** Δενδρώδια ματορράλ με *Laurus nobilis*, **6220:** Ψευδοστάπα με αγρωστώδη και μονοετή με *Therobrachypodietea*, **9370:** Φοινικοδάση των ειδών του γένους *Phoenix*.

Ενδεικτικά Είδη του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (* είδη προτεραιότητας):

Φυτά: *Androcymbium rechingeri**, *Anthemis glaberrima**, *Bupleurum kakiskalae**, *Cephalanthera scullata**, *Convolvulus argyrotamnus**, *Hypericum aciferum**, *Nepeta sphaciotica**, *Phoenix theophrasti*, *Silene holzmannii**, *Woodwardia radicans*, *Zelkova abelicea*.

Θηλαστικά: *Capra aegagrus*, *Monachus monachus**, *Miniopterus schreibersii*, *Myotis blythi*, *Myotis capaccinii*, *Rhinolophus blasii*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*.

Ερπετά / Αμφίβια: *Caretta caretta**, *Mauremys rivulata*, *Zamenis situla*.

Ενδεικτικά Είδη του Παραρτήματος I της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ (* είδη προτεραιότητας):

Πτηνά: *Aquila chrysaetos*, *Aquila fasciata**, *Aythya nyroca**, *Calonectris diomedea*, *Emberiza hortulana*, *Falco biarmicus**, *Falco eleonorae**, *Falco naumanni**, *Falco peregrinus*, *Gypaetus barbatus**, *Gyps fulvus*, *Ichthyophaga audouinii**, *Neophron percnopterus**, *Phalacrocorax aristotelis**, *Plegadis falcinellus*, *Pyrrhocorax pyrrhocorax*, *Sylvia ruepellii*, *Tringa glareola*.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ					
A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓ.	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΕΚΤΑΡΙΑ	ΟΙΚ. ΠΡ.**
32	GR4340001	ΕΖΔ	Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα - Τηγάσι και Φαλάσσαρνα - Ποντικονήσι, Όρος Λιβάδι - Βιγλία	5.781	1120, 2250, 3170
33	GR4340002	ΕΖΔ	Νήσος Ελαφώνησος και παράκτια θαλάσσια ζώνη	272	3170
34	GR4340003	ΕΖΔ	Χερσόνησος Ροδιωπού - Παραλία Μάλεμε	8.797	1120
35	GR4340004	ΕΖΔ	Έλος - Τοπόλια - Σάσσαλος - Άγιος Δίκαιος	7.352	6220
36	GR4340005	ΕΖΔ	Όρος Σούγιας - Βάρδια-Φαράγγι Λισσού μέχρι Ανύδρους και Παράκτια Ζώνη	3.040	1120
37	GR4340006	ΕΖΔ	Λίμνη Αγιάς - Πλατανιάς - Ρέμα και Εκβολή Κερίτη - Κουλάδα Ασά	1.212	
38	GR4340007	ΕΖΔ	Φαράγγι Θερσίσου	4.978	
39	GR4340008	ΕΖΔ	Λευκά Όρη και Παράκτια Ζώνη	53.364	1120, 3170
40	GR4340010	ΕΖΔ	Δράπανο (Βορειοανατολικές ακτές) - Παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρνά	4.511	3170, 9370
41	GR4340011	ΕΖΔ	Φρε - Τζίτζιφε - Νίπος	1.218	5230
42	GR4340012	ΕΖΔ	Ασφένδου - Καλλικράτης και Παράκτια Ζώνη	14.023	1120, 9370
43	GR4340013	ΕΖΔ	Νήσος Γαύδος και Γαυδοπούλα	6.291	1120, 2250, 3170, 6220
44	GR4340014	ΖΕΠ	Εθνικός Δρυμός Σμαριάς - Φαράγγι Τρυπητής - Ψηλάφι - Κουστογιόρακο	13.980	
45	GR4340015	ΕΖΔ	Παραλία από Χρυσοκαλίτσα μέχρι Ακρ. Κριός	2.203	
46	GR4340016	ΖΕΠ	Μετρίζα, Αγ. Δίκαιος - Τσουνάρα - Βιτσιλιά Λευκών Ορέων	6.875	
47	GR4340017	ΖΕΠ	Χερσόνησος Γραμβούσας και νησίδες Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα, Ποντικονήσι	2.840	
48	GR4340018	ΖΕΠ	Νησίδα Άγιοι Θεόδωροι	82	
49	GR4340019	ΖΕΠ	Φαράγγια Καλλικράτης & Αργουλιανό, Οροπέδιο Μανικά	4.233	
50	GR4340020	ΖΕΠ	Λίμνη Αγιάς (Χανιά)	67	
51	GR4340021	ΖΕΠ	Χερσόνησος Ροδιωπού	2.920	
52	GR4340022	ΖΕΠ	Λίμνη Κουρνά και Εκβολή Αλυμού	200	
53	GR4340023	ΖΕΠ	Νοτιοδυτική Γαύδος και Γαυδοπούλα	1.564	